

83 Nam defensor, quam Princeps ꝑ præstat (provt tenetur) oppressis; cum proveniat ab origine & fonte perenni iuris naturalis, vt dictum est supra i. capitul. 2. à num. 101. cum sequentibus. atque pluries in hoc tractat. nullo modo sublata illis intelligi potest per Bullam Cœnz Domini, vt supra i. part. capitul. 2. per totum, abundè remanet probatum, ꝑ quia ius naturale non potest tolli, nec in aliquo detrahi, seu derogari, s. sed naturalia insitunt. de iure naturali gentium, & Civili, leg. eas obligationes 8. ff. de captiv. dimittit. leg. ius agnationis 34. ff. de pactis, leg. iura sanguin. 8. ff. de regulis iuris, exornat Ioannes Garcia de nobilitate, glossa 7. num. 17. Conan. lib. 1. Commentatione. capitul. 7. num. 6. & capitul. 10. num. 7. Pro quibus non omittam elegantissima Ciceronis verba, lib. 3. de Republica, ibi: Est vera lex, rellativatio nature congruens, diffusa in omnes, constant, sempiterna, que vocet ad iudicium iudendo, vetando, à fraude detineat, huic legi nec prorogari fas est, nec derogari ex hac aliquid licet, neque ita abrogari potest, nec verò, aut per Senatum, aut per Populum solui hac lege possumus, nec querendum est explanator, aut interpret alius, nec erit alia lex Romæ, alia Athenis, alia nunc, alia posthac, sed & omnes gentes, & omni tempore una lex, & sempiterna, & immutabilis continebit: consonant, l. 5. tit. 4. part. 4. l. 34. tit. 34. part. 7.

85 Conducit quod eleganter ꝑ docuit Cuiacius in leg. 1. s. huius studij, versicul. Nunc tractemus, ff. de iustit. & iure, in recitationibus solemnibus pagin. 1349. comprobans explicationem Glossæ ibi dicentis: Natura, idest Deus, vt idem sint Deus, & natura. Post Marchum Tullium, & Plutarchum, & Lactantium, lib. 7. prosequitur, & facit in hæc: Ius ergo naturale est, quod natura, idest, Deus Pateris rerum omnium, & universi gubernator, omnia animalia docuit, idest, cuius genere ea sunt, atque petita: nam subicit Vlpianus hoc loco. Videmus omnia animalia istius iurisferitiam censerit, & paulò post, ibi: Ergo istius iurisferitiam omnia animalia censerunt, idest, iurisferitiam habent, nec enim minus ea ius illud natura docet, quam homines, & qui docet peritum, facit eum, quem docet. Ergo hoc iure naturali Natura seu Deus imbuat, non tantum homines, sed etiam belluas, tam feras, quam cicures, & aues, & pisces.

86 Elegantissimè etiam hoc idem ꝑ confirmat. Francisc. Conan. lib. 1. Commentar. capitul. 4. falso mibi 19. littera C. D. E. sic dicens: At existimo, vim vt repellamus, hoc etiam iure concessum esse, non inuentum, cum id bestiarum sensibus insitum esse videmus. Et paulò post, ibi: Sed si vis inferatur, nulla est, cui non sit ira, non

87 si animus, iniuria impatiens, ꝑ & prompta, si nocens, ad defendendum alacritas, est hæc (vt scribit Tullius pro Mlore) non scripta, sed natura lex, quam didicimus, accepimus, legimus, verim ex natura ipsa arripimus, hausimus, ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus, &c. Et paulò post: ibi: Nequisquam est rerum omnium, que gignuntur in terra, quod non aliqua habeat natura. ꝑ adiumenta, quibus se vindicet ab externis offensionibus, & iniuriis, vt ait Lucretius, lib. 5. Quod si in omni

natura hoc perspicitur in esse, in homine sanè multo magis sese ostendat, vt nemo sit bene informatus à natura, qui libenter, aut patienti animo ferat iniuriam, atque idest, quod dicit Florentinus licere, vt vim, atque iniuriam propulsemus, &c.

Igitur si à Deo ipso provenit hæc lex naturalis, à nemine tolli, impediri, aut derogari potest, licet, quia eius est tollere & abrogare, cuius est condere, vt hæcenus latius satis probatum remanet, & per consequens nec à dicta Bulla sublata intelligitur vi oppressis hæc iusta, & permissa defensio, nec talis Summorum Pontificum intentio ex ea colligitur, sed contraria, vt ex ea patet, & est ostensum abundè supra i. part. capitul. 2. à num. 101. cum multis sequentibus.

Ad quid igitur tantus Rotæ rigor, tam in negando audientiam recurrenti, ꝑ illum, que habentis pro excommunicato, quem omnes ferè Iurisprudentie, & sacre Theologie professores à Censuram incurfu excusant, & non ligatum probant unanimiter, provt i. part. in capitul. 2. à num. 10. à num. 24. 33. & 34. & in cap. 3. à num. 25. & sequentibus, plenius vidimus? Quam in modum procedendi contra ipsum legitimando citationes omnino reprobatas à iure, sine actis, vel informiter præsentatis, & transumptis, & vt plurimum illum abentem per iudicium contradicatum, & inauditum condemnando, facillè supplendo quoslibet iuris etiam naturalis defectus in odium (vt ipsa Rota clare & aperte ore passim fatetur) recurrentis. Hoc enim magis est affligere afflictos, & afflictionem afflictioni adedere, contra quod iura omnia clamant, leg. nautis, s. cum autem, ꝑ ff. ad leg. Rhodiam de iactu, leg. Dinus Marcus in princip. ff. de offic. Præsid. leg. si idem, ff. de iur. omnium Iud. leg. pena, s. fin. ff. ad leg. Pompeianam, de parricid. leg. tam mentis, Cod. de Episcop. & Cleric. cap. ex parte de Clerico. agroran. cap. si quis à proprio. 11. quest. 5. cap. 1. s. scriba. de prohibita fandi aliena. per Federic. Quo indubiè violentia crevit, visque vi augetur, que magis incendit charitatem Catholicam Senatus Regij ad illam propulsandam, & repellendam, & ad protegendum vi oppressum apertendo illi viam à iure probatam ex Tridentin. ne ius suum pereat defensione carenti, vt de eo cognoscatur noviter ab Ordinario recitens in Senatu executionalibus, perperam per iudicium contradicatum contra recurrentem expectatis.

CAPVT XXI.

Nuntius Apostolicus cum potestate Legati de Latere, esto quod de iure Ordinaris dici potest, an cum Ordinariis in prima instantia concurrat, ita vt eius litteras Senatus Ordinario non remittat.

Et an Nuntius ipse queat exequi litteras Apostolicas in prima instantia directas Ordinario, siue in forma dignum, siue in forma gratiosa, seu dispensationes.

SUMMARIVM.

Nuntios ad partes missi non ordinariam, sed delegatam habere iurisdictionem, qui tenent, num. 1.

Legati de iure communi Ordinarij dicuntur, & cum Ordinariis sue provinciæ concurrunt, n. 2.

Nuntij Apostolici Hispanie, cum potestate Legati de Latere missi, Legati de Latere potestate funguntur, num. 3.

Clausula (cum plenitudine iuris Canonici) importat, vt prouti consequatur omnia iura aliis Canonici debita, num. 4.

Privilegium adinstar alterius iam concessi sortitur parèm, & eundem effectum cum illo, n. 5.

In privilegio adinstar alterius repetuntur omnia, que in relato continentur, n. 6.

Concessum ea lege, vt habeat vim alterius rei, huius naturam, & effectum assumit, ac si eadem fuisset reacter, num. 7.

Causa duo, quando sunt à iure acquisitati dispositum in vno, in alio repetitur, n. 8.

Nuntij facultas cum potestate Legati de Latere superflua foret, si idem non operaretur, quod ius abhorret, num. 9.

Verba abundantia tolerantur quando ad maiorem declarationem apponuntur, & tollenda dubitationis gratia, num. 10.

Legatus de Latere, & Legatus cum potestate de Latere pares sunt, num. 11.

Nuntiorum facultates cum potestate Legati à Latere partim sunt Ordinaria, partim extraordinaria, num. 12.

Legatus cum potestate Legati à Latere cognoscit de appellationibus ad Papam remissis, n. 13.

Adaquatus potitur eodem iure, quo is, cui adaquatur, num. 14.

Nuntius Apostolicus cum potestate Legati de Latere, absque alia facultate eandem habet potestatem, & privilegia, que Legatus de Latere, num. 15.

De Legato à Latere ad Nuntium cum potestate Legati à Latere valet argumentum, n. 16.

Appellationem ad Sedem Apostolicam emissam sicut Legatus de Latere potest committere, ita & Nuntius cum potestate Legati à Latere datus, num. 17.

Nuntius virtute clausula (cum potestate Legati de Latere) cognoscit de Causis exemptorum, Sedi Apostolicæ immediate subiectorum, n. 18.

Erasinus à Cochier confusè loquens de Legatis mis-

sis non habentibus iurisdictionem in exemptis, declaratur, num. 19. & 20.

Nuntij cum facultate Legati de Latere non sunt verè Legati de Latere, sed similitudinariè respectu exercitij, num. 21.

Religio non Mendicantium, cui datur privilegium adinstar Mendicantium, non est Mendicantium, licet eius privilegis utatur, n. 22.

Legatus à Latere de iure communi cum Ordinariis concurrat, num. 23.

Nuntij, & Legati à Latere noviori Trident. dispositione in prima instantia iurisdictionem aliquam non habent, nec cum Ordinariis concurrunt, num. 24.

Nuntius si se intromittat cognoscere in prima instantia, Senatus remittit causam Ordinario, num. 25.

Nuntius Apostolicus an iurisdictionem delegatam, vel Ordinariam habeat, n. 26. remissive.

Nuntius Hispanie an valeat exequi litteras directas Ordinariis in prima instantia, num. 27. & seqq.

Gratia in forma dignum, & dispensationes matrimoniales Ordinariis, non alio dirigi solent de stylo Romane Curie, n. 28.

Item etiam dispensationes alie, absolutiones, & monitoriales, necnon criminalium commissiones Ordinariis solent dirigi, n. 29.

Alie sunt commissiones, que non solum Ordinariis committuntur, sed & aliis in dignitate constitutis, vt in exemptis, n. 30.

Nuntius aliquando admittit executionem dispensationum, aut in forma dignum commissam Ordinariis, aliquando relinquit, n. 31.

Nicolai Garcia observatio commemoratur tenentis, Nuntium non posse exequi dispensationes, & gratiam dignum, cum non sit in commissione nominatus, num. 32.

Nuntium esse executorem universalem litterarum Apostolicarum nullo iure probatur, nec in suis titulis talis facultas legitur, n. 33.

Et quando foret talis executor, intelligitur litterarum in forma gratiosa, non in commissaria, maxime in forma dignum expedituram, n. 34.

In omnibus tamen post factam executionem per Delegatum nominatum potest, n. 35.

Resolutio Nicolai Garcia, & Francisc. Leonis, quod nunquam practicatur Nuntium posse se intromittere in causa aliis delegata, num. 36. & seqq.

Littera directæ alicui Delegato specialiter si coram alio presententur, sententia, & processus sunt nulli ex defectu iurisdictionis, n. 37.

Delegatio facta in vnam personam sine subdelegatione in aliam transferri nequit, n. 38.

Commissiones, que de stylo Curie debent, & committuntur Ordinariis, si in eis se intromittat Nuntius in prima instantia, Senatus Ordinario remittit, num. 39.

Iura locutionis de iurisdictione Legati à Latere procedunt in Nuntiorum cum potestate Legati de Latere missi, num. 40.



ICET ab aliquibus sectetur, Nuntios Apostolicos ꝑ ad partes missos non ordinariam, sed tantummodo delegatam iurisdictionem habere, nec cum Ordinariis concurrere, vt probant Pettus Barbosa in l. cum Prator. 12. §. 1. n. 63. Gg 3 de

de iudicio, quod fundat variis doctrinis à se adductis à principio eiusdem §. Ioannes Francis Leo in Thesuro fore Ecclesiastici. 1. part. capitul. 2. num. 19. & num. 20. & 2. part. capitul. 1. num. 8. & capitul. 7. num. 61. & 63. & videndus Azced. consil. 25. num. 37. & sequentibus. Augustinus Barbosa in remission. ad cap. cause omnes 20. sessio. 24. de reformation. addition. 4. Villadiego in tractatu de Legat. quast. 4. num. 10. & quast. 18. num. 6. & 14.

Eorum tamen opinio procedere potest in Nuntiis simpliciter et missis à Sede Apostolica; non tamen in Legatis de Latere, & Nuntiis missis cum potestate Legati à Latere, idem quidem sicut de iure communi Legati à Latere dicuntur in suis Prouinciis, & Regnis, ad quæ sunt missi, Ordinarij, & cum Ordinariis concurrent, vt probat textus in cap. 2. de officio Legati, l. b. 6. ibi: Ordinarios repugnantes: Nauarum in cap. cum contingat, de rescriptis, remedio 5. num. 2. & in tractatu de Indulgent. notabil. 28. num. 19. Gutierrez Canonice. lib. 1. capitul. 11. num. 4. cum sequentibus. Thomas Sanchez in tractatu de matrimonio, lib. 1. disput. 28. num. 28. & lib. 8. disput. 28. num. 4. Hieronym. Gonzalez ad Reg. 8. Cancellar. glossa 21. num. 34. & glossa 24. num. 36. Molina de iustitia & iure, tom. 6. disputacion. 9. num. 13. Azot. in iustur. moralibus, part. 2. lib. 5. cap. 27. quast. 5. Augustinus Barbosa in collectan. ad distum capitul. 2. num. 3. & Stephanus Gratian. disceptat. forens. cap. 226. num. 2. & 5.

Pariformiter Nuntij Apostolici, qui ad hæc Regna mittuntur et cum potestate Legati de Latere, potestate Legati vt possunt, & verè habent: Quod enim interest, an Proconsul, an pro Consulari dignitate quis legetur, iuxta textus in l. 1. de iuror. & curas, datus ab his; & faciat cap. propositus, de concessione prebende, Geminian. & alij in cap. fin. eodem tit. lib. 6. Moneta de distributione. quotidian. part. 2. quast. 1. num. 13. Saphileus de expectatis, sub num. 38. versicul. Et quod distum est, de distributione. D. Luter. in tract. de re benefic. lib. 1. quast. 18. num. 48. & 49. Barbosa de clausul. 36. in fin. dicentes, quod 4. clausula (Cum plenitudine iuris Canonici) importat vt prouisus habeat, & consequatur omnia iuxta alii Canonice expectantia.

Fuit etiam, quoniam facultas, aut privilegium concessum alicui fadinsit alterius facultatis, aut privilegij alteri iam concessi, importat, vt sortiatu eundem, & parem effectum cum alio, ad quod adæquatur, probant Felinus in cap. nonnulli, num. 7. de rescriptis, Abb. in cap. inter dilectos, num. 9. de fide instrumentor. Apostilla ad cunctas in cap. cum olim, num. 5. vers. Ad instar. de consuetudine, Patitius cons. 22. num. 5. vol. 4. Romanus cons. 383. num. 23. Augustinus Barbosa in tract. de clausulis. 5. num. 2. & sequentibus, Erasimus à Cochier de iurisdictione ordinari. in exempro, part. 1. quast. 17. n. 17.

Per hanc enim relationem omnia, quæ in priori facultate, et dispositione continentur; censetur repetita, adnotata in l. omnia in fin. C. de Episcop. & Cleric. Cardin. Tuschus tit. 6. littera P. conclusus 763. Mandosius de privilegiis ad instar. 9. 4. Suarez de legib. lib. 8. cap. 15. num. 2. Barbosa clausul. 5. num. 4. 5. qui num. 6. dicit, quod referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus, vt post Decium, Socinus Paris. &

alios inquit Menochius cons. 847. num. 5. infinitos penè refert Barbosa axiomat. 201. per totum.

Et quia quando aliquid concessum est e lege, & clausula, et vt habeat vim, & robur alterius rei, seu dispositionis, debet eius naturam, & effectum assumere, & pertinere haberi, ac si verè & realiter illa fuisset, vt tradunt triginta & quatuor Doctores quos refert & sequitur, Menochius consil. 1033. num. 7. quibus adde lall. in pralud. pseudo. num. 90. Ruinus cons. 9. num. 16. volumin. 1. Paris. consil. 17. num. 1. volumin. 1. Socinus Senior. inter Cons. Brun. consil. 10. num. 16. Afflidis decision. 282. num. 10. Cephal. cons. 152. num. 17. & 59. & cons. 173. num. 8. Minsinger. cent. 4. obseruation. 84. num. 3. Andr. Gaill. lib. 1. obseruation. 50. num. 1. Beret. consil. 1. num. 4. & cons. 131. num. 3. Surdus consil. 15. num. 22. Saccius cons. 50. num. 26. Perreginus cons. 18. num. 8. volum. 1. Thesaur. decis. 146. num. 1. plures citat Ioannes Anton. Bellon. cons. 45. à num. 48.

Cui conuenit, quod quando et duo casus sunt acquirati, & adæquati in iure, dispositum in vno, censetur dispositum in alio, Glossa verbo, Aduocandum, in l. mancipia, Cod. de seruis fugitiuis, glossa fin. in l. si quis seruo, Cod. de iur. glossa in cap. si postquam, de electione. lib. 6. Tiraquel. de retract. lignag. §. 15. glossa 1. num. 10. Anton. Gomez variarum lib. 3. cap. 11. num. 1. vers. Aduertendum tamen. Molin. de primogeniis, lib. 2. cap. 8. num. 16. Petrus Surd. de alimentis, tit. 2. quast. 10. num. 1. Caldas Pereira de potestate eligendi, cap. 7. num. 1. Flores de Mena variar. quast. 3. num. 17. & num. 29. Barbosa axiom. 39. num. 9. Igitur cum Nuntius sit datus ad instar facultatis, & potestatis Legati, istius omnis potestas in illo repetenda, cum omnis concessa intelligatur.

Alias enim superflua foret, et abundans illa clausula, Cum facultate, et potestate Legati, quod lex abhorret, l. si quando, cum virginibus, ff. de iure iurandi. Et tunc solum verba abundantia tolerantur, et quando sunt applicata ad maiorem declarationem, & expressionem, & tollendi dubitationis gratia; optimus textus in l. 1. §. sed sciendum, versicul. Ego puto, ff. de adilitio edicto, Mantica de coniectur. vltim. voluntatum, lib. 6. tit. 1. num. 25. Gonzalez in Reg. 8. Cancell. glossa 6. à num. 26. cum p-uribus sequ. late & optime per Castillum controuers. tom. 4. cap. 17. à num. 44. vtique ad finem cap. qui plures allegant.

Quod in his terminis de hac clausula (cum potestate legati à Latere) considerauit Born. in tractat. de potestate Legati à Latere, num. 68. & num. 69. volumin. 14. tractat. DD. fol. 274. quam etiam plures alij Doctores opinionem obseruant, & in ea residet sententia Nauarras in cap. cum contingat, remedio 5. num. 2. de rescriptis, tom. 2. dum sic loquitur. Paria sunt, et quem esse Legatum Cardinalem, & Legatum à Latere, ac Legatum cum potestate Legati à Latere, vt pulchre determinat Decius consil. 149. colum. fin. & facit l. in testamento, ff. de conditionibus, et demonstration. Addens eiusmodi et facultatem partem esse Ordinarium, partim extraordinariam; exorbitantes enim quædam clausulæ faciunt eiusmodi Legatum, maiorem Ordinario Legato, Abb. in cap. caterum,

ram, col. 5. de iudicio, Glossa & Cardinal. in Clement. 2. de officio Ordinarij. Vnde (inquit ipse) huiusmodi Legatus et potest cognoscere de causis appellationum ad Papam interpositarum. Hactenus Nauarum, quam sententiam amplectitur, atque Doctorum autoritatibus comprobatur Vuameffius cons. 42. num. 3. de officio Delegati, part. 1. Paris. cons. 17. num. 3. & sequ. vol. 4. Iacobus Philippus Portius cons. 28. num. 6. Francisc. Marcus decis. 135. Adæquatus enim censetur eodem iure, et quo is, cui adæquatur, Patritius vbi proximè late tractat.

Et quod Nuntius Apostolicus cum potestate Legati missus, et Legati iure vtatur; firmat Hieronymus Gonzalez in Regul. 8. de mensibus & alternat. glossa 9. in annotat. à num. 268. Et quod Nuntius missus cum potestate, seu auctoritate Legati de latere, absque alia speciali facultate, & instructione secreta, habeat eadem privilegia, & potestatem Legati à latere, probant post Decium in cons. 128. Villadiego de Legat. quast. 9. num. 9. Gigas de pensionibus, quast. 6. num. 19. Cuchus lib. 2. tit. 5. num. 86. Mandosius regul. 13. Cancel. 9. 6. num. 4. & de monitorijs 9. 60. num. 41. Quintana D. n. as Ecclesiast. lib. 1. cap. 5. num. 3. & Zechus de Republica Ecclesiastica. c. de statu Legati, sub num. 4. vers. Quinto post, et de benef. & pensionibus, cap. 2. & cap. 5. num. 1. Hieronymus Gonzalez glossa 23. num. 23. optime Nicolaus Garcia de benef. 5. part. cap. 3. num. 82. & bene conducitur, quæ Petrus Moneta de communi vltimarum voluntatum cap. 10. num. 213. iuncto num. 321. & 322. cum sequ. et vbi arguit de facultate Legati à latere ad Nuntium cum potestate Legati de latere, post multos Doctores, quos ibidem ad eandem argumentationem adducit. Validum est enim argumentum: Legatus à latere potest hoc facere; ergo idem potest Nuntius cum potestate Legati de latere, ex prefatis DD. & fundamentis. Et de hac potestate æquiparatione Legati de latere, & Legati cum potestate, seu facultate Legati de latere, vide etiam Sebastianum Vantium de nullitat. sentent. ex defectu iurisdictionis Delegati, n. 23.

Et ideo sicut appellationem ad Sedem Apostolicam interpositam potest Legatus de latere 17 committere; et ita pariter, et Nuntius habens potestatem Legati de latere, Nicolaus Garcia de beneficiis, part. cap. 2. sub num. 85. 87. & num. 80. Hieronymus Gonzalez glossa 12. n. 30. & à num. 18. Scaccia de appellationibus, quast. 17. limitat. 47. memb. 3. & supra, & quast. 8. num. 16. optime & late Valascus consil. 62. per totam, Barbosa in collectan. ad cap. constitutum 45. num. fin. de appellationibus, vide Gratianum decis. 199. num. 2. in addition. Nos de Regia protect. 2. part. cap. 13. num. 234. prout communiter practice videmus in hoc Tribunali Illustrissimi Nuntij Hispaniæ, et etiam si nominatim appelletur ad Sanctissimum proprio nomine expresse, quoniam consideratur non persona, sed Tribunal & Sedes Apostolica, prout Nos altius Deo dante tractabimus in tertio tomo de Regia protectione, propedem edendo. Adde quæ contra Ioannes Choquier diximus supra cap. 14. in fine hac 2. part.

Nunc etiam quotidie videmus, Nuntium Hispaniæ cognoscere de causis et Religiosorum, Religionum, & aliorum quorumlibet indistinctè omnium exemptorum, aliàs immediatè

subiectionum Sedi Apostolicæ, ex vi, & participatione clausulæ prædicte (cum potestate Legati) cum istius potestas ad id extendatur, text. in cap. veniens, vbi Franchus de verborum significationibus, in 6. cap. si Abbatem, de electione, lib. 6. Abbas in cap. cum venerabilis, num. 5. in fine, de consuetudine Felinus in cap. grane, n. 3. de officij Ordinarij. Romanus consil. 398. Villadiego in tractat. de Legato, part. 1. quast. 8. num. 20. late Parisius cons. 28. num. 13. & sequentibus, lib. 4. Abb. in cap. 1. num. 8. de officio Legati. Romanus cons. 398. & alij plures relati ab Erasmo Choquier in tract. de iurisd. ordinari. in exempro, part. 2. q. 2. num. 7. tom. 1. ita & pariter Nuntius eisdem Legati à latere potestatem habens de quibus exempro cognoscit.

Et licet ipse Choquier in dict. quast. 2. num. 5. videatur (licet obsecutè & confusè) et sentire contrarium, vt in exempro Legatus missus iurisdictionem non habeat, si intelligit (quod non aperit) de his Legatis missis cum facultate & potestate Legati de latere; perperam, & nimis inaduertenter loquutus fuit, & cautè legendus: omnes quippe doctrinæ, & fundamenta à se adductè manifestè illum conuincunt, cum loquantur in Legatis simpliciter missis absque hac clausula (cum potestate Legati de latere.)

Et quatenus ipse Doctor ibidem num 5. adiecit Gomellium, et Glossam, Abbatem, Franchum; & Beccerium ad hoc, quod solus Cardinales Legati sunt à latere, & concessio facta Cardinalibus Legatis à latere non extenditur ad alios Legatos de latere creatos non Cardinales, ex Rocho de Curte in tract. de consuetudine, num. 223. verum est; quando simpliciter creati sunt, non verò quando expresse creatur cum potestate, & facultate Legati de latere, vt hæc tamen probatum est, & quod non nisi Cardinales, Legati de latere sunt; et verum est, quia etiam Nuntius Apostolicus licet cum potestate Legati de latere missus non est verè, & realiter Legatus de latere, sed tantum respectu exercitij potestatis adæquatione, & similitudinarie, cum certum sit, quod similis non sit idem, vt post plurimos Barbosa axiom. 208. quem vide in proposito n. 2. prout quando Religioni non mendicanti datur à Sede Apostolica privilegium adiostat mendicanti, non propterea erit Religio mendicanti, licet pariformiter eorum privilegiis fruatur.

Quæ omnia obserua, quoniam ad multa valde vtilissima pro facultate Nuntij Illustrissimi nostræ Hispaniæ quotidie deferuntur.

Quibus igitur suppositis videtur dicendum, quod cum Legatus à latere et dicatur de iure Ordinaris, cum Ordinario concurret, vt ex c. 2. de officio Delegati, lib. 6. diximus supra in princip. num. 1. pariformiter eadem, & æqualis potestas repetenda erit in Nuntio Apostolico, cum virtute clausulæ eiusdem potestate fungatur.

Quæ doctrina licet iure communi vera sit; tamen hodie nonnulli et dispositione Sancti Concilij Tridentini in dict. cap. 20. sess. 24. de reformatione, expresse prohibuit extat tam Nuntius, quam Legatus etiam de latere cum Ordinariis concurrere, quibus dumtaxat cognitio, & iurisdictione in prima instantia attributa est, seu præseruata, ceterisque prohibita, nisi in secunda instantia, & aliis mediis, quibus ab

Ordinariis recedere in prima instantia licet de iure, iuxta quae Nos hac 2. p. cap. 3. per totum, & in cap. 5. cum suis §. §. & alibi sepè: verba igitur dicti Concilij in §. Legati quoque sunt, hæc & expressa: Legati quoque citati de latere, Nuntij, Gubernatores Ecclesiastici, aut alij quarumcumque facultatum non solum Episcopi in prædictis causis impedire, aut aliquomodo eorum iurisdictionem eis præcipere, aut turbare non presumant, &c. Aliis eorum processibus, ordinationibus nullius momenti sint, atque ad damni satisfactionem partibus illi tenentur, &c. Et in dicto principio eiusdem cap. Quare non est dubium, quod si se Nuntij intromittant in prima instantia ad cognoscendum de quibuslibet causis, & quomodolibet pertinentibus ad forum Ecclesiasticum; Senatus aditus pro protectione Concilij Tridentini, ex capite Regaliæ Regis Ordinario illas statim remittit; cum in prima instantia iurisdictione careant, vt latius deduximus supra hac 2. part. cap. 3. pro vt infiniti penè probant Doctores citati supra hac 2. part. cap. 6. per totum, ubi abundè quod ex defectu iurisdictionis omnia acta, & sententia nullæ sint, idem probat Franciscus Leo ad principium huius capituli citatus, apud quem, & alios ibi adductos; an Nuntius hodie iurisdictionem delegatam, vel Ordinariam habeat, quod nostri non est examinare.

Quantum verò attinet ad secundam partem huius capituli, & an Nuntius Hispaniæ possit exequi commisiones à Sede Apostolica in prima instantia factas Ordinario, vel aliis in forma dignum, aut forma gratiosa, & dispensationes; animaduertendum erit, quod quædam commisiones sunt, quæ de stylo Romanæ Curia solum fiunt, & dirigi solent Ordinariis, & non aliis, vt gratia in forma dignum iuxta constitutionem Pij P. 1602. & dispensationes matrimoniales, iuxta S. Concil. Trid. sess. 22. de reformat. cap. 5. & alia dispensationes, & absolutioes, & monitoriales, & causarum criminalium commisiones iuxta Concil. sess. 13. de reformat. cap. 2. Garcia de beneficiis, 6. part. cap. 2. sub n. 58. alia sunt commisiones, & quæ non solum fiunt, & dirigi solent Ordinariis, sed etiam aliis personis in dignitate constitutis, vt executiones gratiarum beneficio in forma gratiosa, aut in forma commensurata, non tamen in forma dignum, & executiones pensionum, & delegationes causarum, & litium, pro vt Garcia ubi proxime.

Igitur ipse Garcia ibidem sub dict. n. 58. vers. Sed restat hic nona difficultas, latè examinat, an Nuntius possit exequi præfatas commisiones dictæ officiali Episcopi in forma dignum, & dispensationes, & hinc inde multa confer exemplaria, & casus contrarios in facti contingentia, in quibus aliquando Nuntius, cui præsentata fuit præfata commissio, acceptauit, & expedit, in aliis vero eiusdem generis reluctauit, sibi non competere dicens, in qua controuersia contra ipsos etiam ad fuisse Doctorum sententias, seu opiniones aliis firmantibus Nuntium esse vniuersalem executorem omnium commissionum Apostolicarum, aliis verò negantibus.

Ipse tamen ibidem sic ait: Sed ego in contraria fui, & sum sententia, & nempe Nuntium non potuisse, nec posse, nec per se, nec per alium exequi, & expedire dictas litteras, nec se

in eo intromittere, quia commissio, & litteræ de eo non cantant, & ex cap. 2. de officio Legati, ubi quod de causa specialiter delegata à Papa Legatus se intromittere non potest, & ibi Glossa, & Abbas, & alij, & Doctor Sahagun de officio Legati, num. 1. & 2. & in 3. fulgentia, à num. 15. sequitur & facit.

Nec obstat ratio contrarium opinantium, quod Nuntius est executor generalis, & seu vniuersalis litterarum Apostolicarum; nam id nullo iure probatur, nec in suis facultatibus talis titulus, seu potestas datur, nec vquam Nuntius tali titulo, & nominatione resignat in suis litteris, & rescriptis, & quando esset talis generalis executor litterarum Apostolicarum, & intelligendum esset in litteris expeditis in forma gratiosa, non autem expeditis in forma commissoria, maxime in forma dignum; nam in ista commissione non potest Nuntius se intromittere vilo modo, nec talium litterarum fieri executor ex dictis, nisi ad summum post factam earum executionem, & collationem beneficij à commillario factam, argumento dict. cap. 2. de officio Legati, ad fin. &c. ubi alia fundamenta ad idem validissima applicat per te latius videnda.

Qui quidem ibidem sub eodem num. 58. vers. Et tandem magis, & ad nostrum propositum loquitur traducendo verba Francisci Leonis in hæc: Tandem si ex dicto titulo, & ratione Nuntius possit exequi, & expedire dictas litteras, & commisiones non solum Sede Episcopali vacante, sed etiam stante Episcopo, & eius officiali, cui dirigitur id posse facere, & tamen nunquam vidimus, nec audiuimus Nuntium id fecisse, nec in eo se intromisisse, nec ei fuisse præsentatas tales litteras, nisi dictis iudicibus, Sede vacante, & meam sententiam penè tener Leo in Theatro forei Ecclesiastici, c. 22. num. 60. 61. & 62. ubi ait, quod regulariter executio litterarum reservationis pensionum committitur locorum Ordinariis, vel aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis, & est pensionarius litteras reservationis pensionis presentaret alteri, quam in eisdem pro executoribus nominatis cuiuscumque qualitatis, & conditionis, etiam si Legati, vel Nuntij Apostolici forent, defectu iurisdictionis eorum sententiæ vitio nullitatis subiacerent, quia in prima instantia nullam habent iurisdictionem, obstante Sancti Concilij dispositione, vt cap. 20. §. Legati quoque, sess. 24. nec vigote delegationis, quæ facta in vnam personam, & in aliam sine subdelegatione transferri non potest; hæc Leo: Ex cuius doctrina expressè habetur, Nuntios, seu Legatos non esse litterarum Apostolicarum executores, nec eas posse exequi, nisi in eis sint pro executores nominati. Hactenus Garcia, qui latius examinat, & exemplaria adducit.

Ex quo, & Francisco Leone per eum citato colligitur, & harum commissionum præsertim in forma dignum, & dispensationes, quæ de stylo aliis, quam Ordinariis committi non solent, & alia superius nominatum dictæ cognitione si se intromittat Nuntius, cum in prima instantia iurisdictione careat ex Trid. Decreto, erunt omnino Ordinatio, cui fuerit directæ, remittendæ per Senatum.

Notabis etiam, Garciam prædicto loco sepè loquentem

loquentem de Nuntio Hispaniæ & applicasse doctrinas, & iura loquentia de Legato, supponendo quod, cum Nuntius Hispaniæ mittatur à Sede Apostolica cum potestate Legati de latere, aequalis sit ei in potestate, & exercitio iurisdictionis, quod bene conuenit his, quæ superius adnotauimus, vt vtriusque aequalis sit potestas, & eisdem iuris Regulis, quoad potestatis exercitium submitti in iis, in quibus per specialem instructionem Nuntij potestas, & facultas non fuerit restricta, specialiter dempta, & limitata.

CAPVT XXII.

Per manus appositionem Papæ super collatione, permutatione, aut vniõne beneficiorum, actiue confirmatione: et etiam in prima instantia super eorum surreptione, ita auocata censetur iurisdictione ab Ordinario, vt eadem per Senatum sit deneganda remissio?

SUMMARIUM.

- Affecti beneficij gratia facta, licet non semiatu effectum, non desinit esse effectum, n. 1.
- Per appositionem manus Papæ in aliquo negotio auocata intelligitur potestas ab inferiore, n. 2.
- Papa si semel apposuit manus, confirmando iura alicuius, amplius de ea iure cognoscere nequit inferior, num. 3.
- Officium amobile concessum ab inferiore, & confirmatum à Papa remanet non amobile, ibid.
- Vbi de variis & singularibus exemplis & similibus.
- Nominatus ad officium ab inferiore, & confirmatus à Principe, ab hoc nominatus dicitur, & officium recipere, ibid.
- Auocatio facta per solam appositionem manus in aliquo negotio idem operatur quod expressa, vt manus Ordinarij ligata remaneat, n. 4.
- Officium Notariatus concessum ab Episcopo, duraturum dumtaxat eius vita, confirmatum à Papa durat post eam, ibid.
- Idem de officio à Prorege concesso, & confirmato per Regem.
- Idem de officio Vicariatus amobili per Episcopum, & confirmato per Papam.
- Idem de officio Vicarij Regularis confirmato per Prouincialem, vt durat post mortem Guardiani nominantis.
- Idem de beneficio amobili cuius provisio fuit à Papa confirmata, vt iterum remoueri non possit ab inferiore.
- Statuta, & alij actus confirmati per Papam dicuntur Papales, ibid.
- Auocatio facta per appositionem manus Papæ tantæ efficacis est, vt alia inhibitione non egeat, num. 5.
- Appositio manus Papæ super aliquo negotio annullat ipso iure quicquid postmodum gestum fuerit per Ordinarium, num. 6.
- Appositio manus Papæ super collatione, permutatione, vniõne, actiue confirmatione non im-

pedit quominus Ordinarius queat cognoscere in prima instantia de surreptione, & dolo, aut falsitate litterarum, n. 7. & n. 8.

Ordinarius habere iurisdictionem super recisione permutationis factæ in manibus Papæ determinant Rota, num. 9.

Ordinarius potest renouare vniõnem factam à Papæ iurisdictione existente causa, quia Papa vniõnem non vult tollere iurisdictionem Ordinario, n. 10.

Limita in vniõne facta per Papam de plenitudine potestatis, num. 11.

Beneficio reservato postquam est collatum à Papa, potest Ordinarius possessorem priuare licet à principio conferre non poterit, n. 12.

De surreptione confirmationis facta per Papam potest Ordinarius cognoscere, num. 13.

Appositio manus Papæ ad vnum respectum non operatur ultra, quia ratione respectus consideratur effectus, num. 14.

Limitata causa limitatum producit effectum, n. 15.

Agendi modus inspicitur, vt inde finis colligatur, num. 16.

Actus semper iudicatur à principali intentione agentis, num. 17.

Actus quantumuis favorabilis contra voluntatem agentis minime sustinetur, n. 18.

Nec ultra intentionem agentis operatur, n. 19.

Maximè in iis, quæ pendunt à potestate agentis, num. 20.

Intentio agentis regulat omnes actus ad finem intentionis, num. 21.

Super surreptione, falsitate, & dolo litterarum commissio impetrata in prima instantia detinetur per Senatum, remissa causa Ordinario, num. 22.

Nisi aliter de voluntate Papæ auocare volentis causam ab Ordinario appareat, & hoc per subscriptionem propria manus Sanctissimi, non aliter, num. 23.

Romani Pontificis manus appositionem tantæ efficacis, tanque virtutis, & exitus, vt eius litteræ Apostolicæ super provisionibus beneficiorum ex aliqua causa sum debium non fortiantur effectum, facultatem tamen prouidentis de beneficiis taliter reservatis quibuscumque aliis fuisse ademptam, & remanere semper effectum, nullamque de illis præter Romanum Pontificem ea vice disponere potuisse, nec posse harum serie decernimus, & declaramus, verba sunt text. in extrauaganti ad Roman. §. Romani Pontificis, inter communes, & ad idem ex text. in cap. vt nostrum, §. 5. de appellacionib. & ubi per appositionem manus Papæ in aliquo negotio, & causa, sublata intelligitur, & auocata potestas, & iurisdictione ab inferiori iudice.

Facit ad idem text. in cap. 1. de confirmatione utili, vel inutili, & ubi si Papa semel manus appositit, confirmando iura alicuius; amplius de eodem iure inferior cognoscere non potest, idque etiam probat cap. 2. eodem tit. quo fit, vt officium Notariatus concessum ab Episcopo (quod regulariter durat dumtaxat Episcopi vita durante, nisi adsit contraria conclusio) si confirmetur à Sede Apostolica ex certa scientia, durat etiam cedente, promotio, vel decedente Episcopo; eleganter tradit post alios Hieronymum, Gonçal. in Regul. 8. glof. §. 11. à n. 17. 18. & 19.

19. quo argumento, officium temporale promissum à Protege...
20. quod officialis nominatus à Protege sit confirmandus à Principe...

prohibetur, lib. 10. commonem dicit Montanar...
In quoque auocatio, seu manus appositio Papæ in cognoscendo de aliquo negotio...

neficialis, nisi alijs Ordinario iurisdictione auferatur...
Et ita fuisse determinatum per Rotam in vna Conchens. Archiepiscoperatus 16. Decemb. 1588.

Cancellauerat, ff. de iis, que in testament. delect. l. 2. vbi Bald. ff. de seruis exportandi. l. ex facto...
Quare cum manus appositio, & auocatio Papæ fuerit appositio in istis actibus ad diuersum finem...

iurisdictionem auocare ab Ordinario, illa remanet intacta, vt ad se pertinet surreptionis, doli, aut falsitatis cognitio, prout ex Hieronymo Gabriele *consil.* 132. *num.* 15. & *num.* 11. *lib.* 1. & ex Hieronymo Gonzalez de alternatiuis *glossa* 52. *num.* 43. textus in *cap.* 1. de confirmatiōe *uili vel iniurij*, & aliis probauimus simplicius.

Ac propterea Senatus aditus per viam recursus in protectione Concilij Tridentini *sess.* 24. de reformatione, *cap.* 20. praeferuantis, primam instantiam Ordinario illam causam remittet omnino.

Aderte etiam, vt hoc quod modo diximus, *23* hanc non procedere resolutionem, si aliis constat de voluntate Papae volentis in praedictis auferre Ordinario iurisdictionem; debet omnino intelligi, si seruata forma Concilij Tridentini *dist.* *cap.* 20. ibi: *Vel quas ex urgente, rationabilique causa indicauerit Summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum signature Sanctitatis suae manu propria subscribendam committere, aut auocare, &c. vt late Nos supra hac 2. part. cap. 6. vers.* Quarta exceptio, à *num.* 14. cum multis sequentibus; qua forma deficiente, nihil operabitur auocatio, sed iam Senatus tunc ipsi Ordinario remittet nihilominus.

CAPUT XXIII.

Ab electione, aliusve actus Capitularibus appellationis, seu contradictionis virtute impetrata commissio: an primam Ordinarij instantiam percussere dicatur, ita vt ei fiat per Senatum remissio?

SUMMARIVM.

Actus extraiudiciales gessi à Capitulo, cui Praeatus assistit, sapissime controuerti solent: an super nullitatibus, electionum, aut exceptionibus oppositis, aut appellationibus à Capitulo licite omittatur prima Ordinarij instantia, *n.* 1. & seqq.

Actus Capitulares extraiudiciales sunt, cum iurisdictione Capitulum caret, *n.* 2.

Electio, collatio, & omnis beneficiorum praescriptio, & examen scientiae, & habitatum, seu incapacitatum eligentium, seu eligendorum, sua primae naturae attendunt, sunt actus extraiudiciales, & extraiudicialiter tractantur, *n.* 3.

Extraiudiciales actus quando suam retineant primae naturae, & ex quibus cognoscatur fuisse in eis extraiudicialiter processum, *n.* 4. remissio.

Extraiudicialis actus per oppositionem contra personas eligentium, aut eligendorum, aut iam electorum factam à legitimo contradicente amittit suam naturam, & fit iudicialis, *n.* 5.

Nuntius ad quem occurrit oppositor contra grauum extraiudicialem Capitulo, quibus suam inuenit iurisdictionem contra primam instantiam Ordinario, *num.* 6. & sequentibus.

Praeatus in electionibus Capitularibus assistit vti Praeatus iurisdictionem habens, *n.* 7.

Controuersiam inter Ordinarium, & Nuntium su-

per cognitionem grauminis illati à Capitulo cum sadere distinctionis componit Auditor, *num.* 8. & seqq.

Grauum extraiudicialiter à Capitulo, aut comparat simpliciter dicitur electionem nullam, aut eligentes, eligendum, vel electum iniuste esse factum pati, *num.* 9.

Aut simul cum oppositione contra electum, vel eligentes appellationem emittit, *n.* 10.

Contra grauum extraiudicialem duo sunt scripta remedia, quae simpliciter, quae quandoque intematur, & appellatio intra decendium emittenda, *num.* 11.

Decendium transcripto patet aditus insuper ad quarrelam, *ibid.*

Cap. concertationi, de appellationibus *lib.* 6. pluribus exornatur, *num.* 12.

Oppositio contra eligendos, aut eligentes, &c. simpliciter deducta requirit iudicium, & causam instantiam tractandam coram Ordinario, *num.* 13. & seqq.

Capitulo compositi extraiudicialiter examinari habilitates, & inhabilitates oppositorum, licet careat iurisdictione, qua non eget ex parte extraiudicialem, *num.* 14.

Exceptiones legitime contradicitoris oppositae iudicalem cognitionem requirunt, quarum solus Praeatus in prima instantia cognoscit, *n.* 15.

Quomodo libet inter electionem faciendam à Capitulo oppositor recedat pro obiectionibus ad Ordinarium erit recurrendum, qui iurisdictionem habet, eiusque prima instantia pertinet, *n.* 16.

Actus capitulares non faciunt instantiam tanquam extraiudiciales, vt plerumque in Nuntij Tribunali declaratur, *num.* 17.

Causa de facto in Ecclesia Toletana auctore parociano, & obtinente, refertur, *ibid.*

Praeatus, vt talis ideo assistit electionibus Capitularibus, quia de incidentibus inter eligendum iudiciale iudicium requiruntibus cognoscit, quo sua prima instantia consumitur, *n.* 18.

Cap. à collatione de election. *lib.* 6. ponderatur, *num.* 19.

Senatus remittit causam Ordinario quomodolibet ante perfectam electionem à Capitulo pars excipiens recedat, *num.* 20.

Opponents, obiciens, vel dicens de nullitate simpliciter contra electionem iam factam coram Ordinario suum deducere debet: cum lis, & instantia tunc incipiat, *n.* 21.

Ad quem pertinet ius confirmandi electionem, aut faciendi collationem electo, spectat cognitio super defectibus electionis, aut electi oppositis, *num.* 22.

Ab electione iam facta per Capulum, & Praeatum assistentem vti talem, non ad istum, sed ad eius superiorem erit appellandum, *num.* 23. & seqq.

Cap. à collatione de appellationib. *lib.* 6. plurimis exornatur, *num.* 24.

Appellatio emittitur de minori ad maiorem, non de seipso ad seipsum, *n.* 25.

Duae declarationes S. Congregationis recensentur, quibus dicitur: à grauum extraiudicialiter illato per Ordinarium appellationem deuolui ad eius superiorem, non obstante Trident. in *c.* 29. *num.* 26.

Per collationem factam ab Ordinario, aliumve actum extraiudicialem, eius consumitur prima instantia, *num.* 27.

Praeatus

Praeatus in Capitulis Hispania semper assistunt vti tales, *num.* 22.

Appellationis virtute ab electione perfecta per Capulum, quo Praeatus vti talis assistit, commissio impetrata per Senatum tradenda parti, vt coram Delegato ea vtiatur, *num.* 29.

Ab actibus Capitularibus ad Episcopum, vti Canonice assistentem appellatur, tanquam alium consideratum, *num.* 30.

Praeatus vti Canonici in sedendo non attenditur dignitas, sed antiquitas, *num.* 31.

Rota deciso elegans: ad idem refertur, *num.* 32.

Ab electione appellans opponendo defectus contra eam, aut electam, &c. tenetur seruare formam iuramenti, *cap.* vt circa, de electione, *lib.* 6. aliis corruunt appellatio, *n.* 33.

Appellans ab electione obiciendo non seruata forma, *cap.* vt circa: an poterit aliam vtiliter reiterare, & viam appellationis semel assumptam prosequi, *n.* 34.

Facultas actum gerendi non consumitur per actum informe, & inutile, sed potest illum iterum vtiliter reiterare, *num.* 35.

Ab electione appellans, non seruata forma iuramenti, nequit iterum eam per appellationem adire superiorem, sed altera via ius proprium deducere coram Ordinario, *n.* 36.

Ex appellatione obiectione nulliter proposta uis fuit semel questum adversario, ne iterum admittatur ad probanda obiecta, *n.* 37.

Text. singularis in Clement. constitutionem, de electione in proposito refertur, *ibid.*

Appellationem obiectionem proponenti omnia forma, praescripta est via appellati obiectis, aliter tamen ius suum potest in iudicium deducere, & prosequi, *num.* 38.

Ex appellatione informiter emissam semel est ius adversario questum, ne possit vtiliter reiterari in eius iudicium, etiam intra terminum ad appellandum, *num.* 39.

Actus semel nulliter gessus nequit valide reiterari, postquam ex primo fuerit ius tertio questum, *num.* 40.

Ius tertio semel questum ex facto alterius tolli nequit absque illius consensu, *n.* 41.

Materia obiectionis est iure odiosissima, & plenissimum ideo requirit probationem, *n.* 42.

In materia obiectionis minori denegatur restitutio ad opponendum defectus contra electum, *n.* 43.

Obiciens contra electum, amissa via appellationis, si ius suum velit prosequi, aliam egredi debet coram Ordinario, *n.* 44.

Idem erit in appellatione ab electione absque obiectione, quae si aliquo iniuste nulla fuerit, & nec intra decendium valide reiteretur, si velit pars suam ius prosequi, coram Ordinario, illud debet deducere, aliter Senatus illi causam remittit, *num.* 45.

Forma *cap.* vt circa de electione, *lib.* 6. in appellatione obiectione ab electione: an possit adimpleri per procuratorem specialiter constitutum, *n.* 46.

Forma iuramenti, corporaliter requisiti professione fidei, nequit adimpleri per procuratorem, *n.* 47.

Forme iuramenti corporalis in appellatione obiectionis ab electione per specialiter procuratorem fauerit, ita vt eius virtute recedi possit ab Ordinario in casibus permissis, de quibus superius, *num.* 48.

PRAEATUS assistit controuerti actus extraiudiciales Capitulo, vt quo Praeatus assistit, siue inter eligendum, siue electione perfecta iam, & pro reuocatione, nullitateque actus extraiudicialis, alicuiusve grauminis gessi ab ipso Capitulo Nuntius Apostolicus, aut Sedes Apostolica ipsa solet per grauum adiri, vel simul appellando, vel simpliciter opponendo ante ipsam electionem, vel postmodum aliquam obiectionem, aut defectum contra eligendum, vel electum, aut personas eligentium, aliterve de aliquo iniusto graumine conuocando, quibus quidem casibus assidue contenditur super competenti iurisdictionis, Ordinario certante, & sibi in prima instantia nondum ventilata cum extraiudicialiter tantum in Capitulo (iurisdictione certante) fuerit actus, & grauum agitata, iuxta text. in *cap.* concertationis, ibi: *Et ab electionibus, postulationibus, & quibuslibet extraiudicialibus actibus, de electione lib.* 6. text. in *cap.* constitutio, 41. & in *cap.* vt circa, eodem tit. & *lib.* *cap.* constitutio, 41. de appellationibus, cum omni protulio, beneficiorum electio, & collatio, institutio, postulatio, aut confirmatio sua primae naturae attendit, extraiudiciales actus sunt, & extraiudicialiter de oppositorum, & eligentium habilitatibus agatur, pariter argue totum ipsum examen in sua primitiua natura fit actus extraiudicialis, de quibus & aliis praeter ceteris abunde tractauimus in tractat. de Regia protectione, 2. part. *cap.* 13. à principio, vique ad finem, & à *num.* 1. vique ad *num.* 33. latissime videbis, & quando isti actus extraiudiciales consecuerunt suam primitiuam naturam, & quando in eis cognoscatur fuisse extraiudicialiter processum.

At verò (inquit Ordinarius ipse) postquam comparat legitimam contradicitorum aliquid al- legans legitimam exceptionem contra personas eligentium, eligendorum, vel electi, vel contra ipsam electionem, tunc actus extraiudicialitatem, ac primam suam naturam omnino amittit, & efficitur iudicialis, quia in contradictorio iudicio lis tunc tractari debet, & in forma iudiciali de exceptionibus, & iuribus partium cognosci, de quo latissime per Nos in tract. de Regia protectione, 2. part. *cap.* 13. à *num.* 57. vique ad finem, & vide etiam à *num.* 34. quibus locis mirabiles, scitu dignissime doctrinae congeruntur. Atque ideo lis haec cum moueri incipit, omnino in prima instantia, & coram eodem Ordinario, non coram alio agitanda erit iuxta terminos Concilij Tridentini *sess.* 24. de reformatione, *cap.* 20.

Contra tamen contenditur pro parte Nuntij, & aut Delegati ex commissione à Sede Apostolica his in casibus impetrata dicens, quod cum Ordinarius Episcopus ipse his actibus in Capitulo assistit vti Praeatus, & non vti Canonice, nec vt persona priuata; per grauum capitulariter gestum consumi suam iurisdictionem, & primam instantiam, cuiusque terminum iam fuisse finitum, & consumptum; allegari solet ad hoc text. in *cap.* à collatione, de appellationibus, *lib.* 6. nostraque doctrina in praedicto *cap.* 3. à *num.* 230. qua firmissime, & Praeatum in his electionibus & actibus Capitularibus assistere vti Praeatum habentem iurisdictionem,